

Veel gestelde vragen

Infosessie 'Integriteitsrollen binnen de sportfederatie' (8/9/15 juni 2021)

Aanspreekpersoon Integriteit: API

Ethisch Adviesorgaan: EAO

Algemeen

- 1) In kleinere federaties worden de integriteitsrollen vaak opgenomen door interne medewerkers, wat niet altijd eenvoudig is. Zijn er plannen of projecten waarbij samenwerking mogelijk is, bv. het inhuren van een externe partij om die rollen op zich te nemen?**

Er zijn hier geen specifieke plannen rond. We zien wel volgende zaken:

- Er zijn federaties waarbij een extern persoon (vb sportpsycholoog) als API wordt aangesteld. Vb. Gymfed, Zwemfed,...
- Een aantal onafhankelijke API's vervullen de rol als API in verschillende federaties. Op deze manier is er kruisbestuiving (zonder in te gaan op specifieke cases).
- Om de preventieve taken van een EAO in te vullen, kunnen gelijkaardige federaties samenwerken. Het opstellen van gedragscodes, het uitschrijven van een handelingsprotocol, het uitwerken van campagnes omtrent ethiek,... kunnen federatieoverschrijdend georganiseerd worden.

Federatie-API

1) Tot waar reikt het mandaat van de API? Kan deze ook klacht indienen?

- Op dit moment beperkt het mandaat van de API zich tot het coördineren van cases integriteit en het adviseren van het bestuur ivf het indienen van een klacht bij het VST (al dan niet in overleg met een collega of een onafhankelijk persoon van het EAO). De API kan op dit moment niet zelfstandig in de naam van de federatie (bijv. in samenspraak met de melder) een klacht indienen bij het VST.
- Vanuit ICES onderzoeken we de mogelijkheid dat de API ook het mandaat kan krijgen om zelf een klacht in te dienen bij het Vlaams Sporttribunaal. Van zodra hier duidelijkheid over is, zal er een advies geformuleerd worden t.a.v. de sportfederaties.

2) Wie draagt finaal de verantwoordelijkheid bij beslissingen van een API als werknemer?

De werkgever, dus het bestuursorgaan van de sportfederatie.

3) Als API eindverantwoordelijkheid heeft, hoe is hij/zij juridisch beschermd?

Wanneer de API geen externe vertegenwoordigingsbevoegdheid krijgt van het bestuursorgaan, ligt de eindverantwoordelijkheid altijd bij het bestuursorgaan.

Het bestuursorgaan kan aan de API wel een beperkte externe vertegenwoordigingsbevoegdheid geven (bijvoorbeeld wanneer een federatie wil dat de API zelfstandig een klacht kan indienen bij het Vlaams Sporttribunaal). Dit dient dan specifiek gepubliceerd te worden in het Belgisch Staatsblad.

Wij adviseren echter geen exclusiviteit te geven aan de API om klacht in te dienen bij het Vlaams Sporttribunaal.

4) Welke info kan een API doorgeven aan de algemeen directeur?

- Als algemeen directeur kan het belangrijk zijn om te weten hoeveel tijd een API besteedt aan cases. Los van de inhoud. Het is belangrijk om zicht te hebben op de hoeveelheid werk die een API heeft.
- Een API kan ook op regelmatige basis (onderling af te spreken) een overzicht geven van het aantal cases, type cases en hoe vaak er doorverwezen werd naar het VST. Dit zonder details te noemen over de clubs of personen die betrokken zijn.

5) Er wordt meer en meer gewerkt met club-API's, ook op aanraden van ICES en Sport Vlaanderen, om zo laagdrempelig mogelijk te werken. Anderzijds komen op die manier eigenlijk alleen maar de rode/zwarte probleemgevallen (vlaggensysteem) terecht bij de federatie-API. Maar als federatie moeten we nu ook een overzicht bijhouden en **rapporteren van de meldingen die binnenkomen bij de federatie-API aan Sport Vlaanderen**, dus dat geeft dan eigenlijk een vertekend beeld van de werking van de federatie (want alleen de "zware" gevallen komen in beeld) en daarnaast ben je eigenlijk niet meer betrokken bij de "kleinere" vergrijpen waardoor je ook niet steeds weet wat er echt leeft op het vlak van integriteit binnen de clubs en je dus minder kan inspelen op bepaalde gevallen. Je kan/mag echter ook niet verlangen van club-API's dat zij hun "vuile" was buiten hangen (zeker gezien de beperkte ernst van sommige gevallen die zeker na een gesprek en duidelijke afspraken opgelost geraken) en bovendien worden die club-API's ook bekeken als vertrouwenspersoon, dus veel info naar buiten gaat er niet natuurlijk. Dus het blijft continu dansen op een heel dunne draad.

- Je kan als federatie één of meerdere keren per jaar een intervisiemoment organiseren met je club-API's waarbij jullie een aantal cases geanonimiseerd bespreken. (tip: je kan hiervoor beroep doen op ICES om deze intervisiemomenten te begeleiden. Meer info: vorming@ethischsporten.be)

- Sommige federaties voorzien ook een gestandaardiseerd rapporteringsformulier dat hun club-API's kunnen gebruiken en vragen om één keer per jaar te rapporteren over alle cases. Dit formulier vraagt naar aantal en types cases, niet naar de concrete inhoud van de cases.
- Je kan ook jaarlijks je club-API's bevragen over de cases waarmee ze te maken kregen via een enquête, zonder in detail in te gaan op specifieke cases.

6) Hoe kunnen federatie-API's of EAO's van verschillende federaties hun ervaringen of aanbevelingen best delen indien zij dat wensen?

- Via de intervisies voor Federatie-API's.
Save the date:
Op dinsdag 7 september 2021 (10-12u) organiseert ICES een volgend online intervisiemoment voor API's.
- Via de Facebookgroep voor API's
- Op de jaarlijkse terugkomdag voor API's, elk jaar in november (datum 2021 volgt nog)

7) Hoe moet een API zich opstellen wanneer bestuursleden contact nemen i.v.m. pestgedrag van leden naar hen toe? Verliest de API dan niet zijn neutraliteit binnen de federatie?

Een API heeft de taak elke case zo onafhankelijk mogelijk te behandelen. Je kan hier als API best zoals bij elke case het handelingsprotocol van de federatie toepassen. Een API zal altijd starten met het in kaart brengen van de situatie.

8) Wat is het verschil in taakverdeling tussen de API en de clubondersteuners?

- Federatie-API: Handelingsprotocol toepassen bij cases, ernst inschatten, advies formuleren.
- Clubondersteuner: kan één van de personen zijn die helpt met uitvoeren advies federatie-API (vb. bemiddeling). Kan ook deelnemen aan intercollegiaal overleg. Het takenpakket van de sportclubondersteuner is uiteraard veel ruimer dan enkel ondersteuning bieden bij cases die in sportclubs voorvallen.

Ethisch Adviesorgaan (EAO)

1) Mag een algemeen directeur ook in het EAO zetelen?

- Ja dit kan, maar enkel wanneer het gaat over de eerste rol van het EAO, namelijk proactief advies formuleren over het ethisch beleid van de federatie.
- We raden af dat de algemeen directeur of bestuursleden worden geconsulteerd om advies te verlenen bij cases.

2) Is het EAO verplicht?

- Ja, dit wordt verplicht via het decreet.
- ICES stelt in de praktijk vast dat het EAO bij veel federaties eerder de API's zijn samen met enkele collega's voor wat betreft de proactieve adviezen en beleid en stelt daarom dat het EAO verruimd kan worden (met bestuursleden, ouders, personeel, diverse geïnteresseerden), maar dan alleen voor wat betreft de proactieve taak van het EAO. Als het echter een concrete case betreft waarvoor de API het EAO nodig heeft, of als het een melding is die naar een klacht evolueert, dan mogen er enkel totaal onafhankelijke personen van dat EAO adviseren (dus zeker geen bestuurders of directie).

3) Is er best een voorzitter van het EAO?

We raden dit aan vanuit ICES. Deze persoon kan ook de vergaderingen van het EAO in goede banen leiden.

4) Kan je ook expertise zoeken bij je medische commissie?

- Ja, bv. bij cases rond middelengebruik, verstoord eetgedrag, ...
- Je kan best in functie van elke case bekijken met wie je als API best even afstemt (collega, dokter, sportpsycholoog,...).

Vlaams Sporttribunaal

1) Wie dient klacht in bij VST?

Op dit moment wordt de klacht ingediend via de wettelijk vertegenwoordiger van de sportfederatie. Hij/zij ondertekent het klachtenformulier.

2) Wat is de duurtijd van een procedure bij het VST?

Er is geen vaststaande duurtijd, dit varieert van dossier tot dossier.

3) Vanaf welke grootte qua federatie zorg je best voor een triage? Wat is 'groot' qua federatie?

Je kan best bekijken als federatie hoeveel meldingen je per jaar krijgt over grensoverschrijdend gedrag. Gaat dit over 10 meldingen per jaar dan kan je dit perfect via het VST laten behandelen. Gaat dit over 100 meldingen per jaar, dan kan je beter werken met een triage, waarbij een deel van de cases wordt behandeld via een onafhankelijk intern tuchtorgaan en een deel door het VST. Om uit te maken of een case intern behandeld wordt dan wel voor het VST wordt gebracht gebruik je best zo objectief mogelijke toetsingscriteria.

4) Kunnen sporters rechtstreeks bij het Vlaams Sporttribunaal een klacht indienen indien de federatie waarbij ze aangesloten zijn geen lid is van het VST of de federatie geen beroep doet op VST voor grensoverschrijdend gedrag?

Neen, zij kunnen enkel rechtstreeks een klacht indienen indien de federatie lid is van het VST en ook effectief beroep doet op VST voor grensoverschrijdend gedrag.

Enkel de federatie van de vermeende dader is hierbij relevant. Als die federatie aangesloten is bij VST en beroep doet op VST voor grensoverschrijdend gedrag, dan kan een klacht tegen de dader bij het VST worden gebracht, zelfs door leden van federaties die geen lid zijn van VST (of lid zijn maar geen beroep doen op VST voor grensoverschrijdend gedrag).

5) Wie beslist of een case doorverwezen wordt naar het VST/het intern tuchtorgaan van de federatie?

Momenteel ligt de beslissing bij de wettelijk vertegenwoordiger van de federatie. ICES wil echter onderzoeken of dit mandaat bij de API in samenwerking met het EAO kan gelegd worden, om zo maximaal mogelijk belangenvermenging uit de weg te gaan.

Sportclubs

1) Kan een club een ordemaatregel uitspreken?

Ordemaatregelen kunnen steeds genomen worden door zowel clubs (dit staat dan best in hun intern reglement) als door de federatie. Van zodra een melding binnenkomt van een club bij de federatie, kan deze een ordemaatregel treffen indien zij dat nodig vindt. In de praktijk worden dergelijke meldingen al snel een formele klacht en wordt dus de procedure ingezet bij het VST. Wie de ordemaatregel neemt, moet beschreven staan in het intern reglement van de federatie. Meestal is dit het bestuur. ICES vraagt na of die maatregelen beter niet door het EAO zouden genomen worden of dat het bestuur zich hierin ten minste zou moeten laten adviseren door het EAO.

2) De theorie rond ethiek laat soms vrij weinig ruimte voor spontaniteit. Soms krijg ik het gevoel dat je als trainer of in een andere functie plots niet meer leuk en spontaan mag zijn. Hoe kan je hier een goed evenwicht in houden.

- Het is niet de bedoeling dat de focus op ethisch sporten het plezier of de spontaniteit wegneemt. Wat wel belangrijk is, is om als club een aantal regels vast te leggen met de trainers waar iedereen zich aan houdt en die voor iedereen duidelijk zijn. Dit kan juist helpen om een veilige en plezierige omgeving te creëren voor sporters.
- Wat ook vooral belangrijk is, is dat de club een open sfeer creëert waarin trainers zich veilig voelen om iets op een respectvolle manier aan te kaarten en te bespreken met elkaar. Een goede communicatie kan veel problemen vermijden!

3) Kan een club een formele procedure aanvragen?

Ja, ook een club kan een formele procedure aanvragen (dus melding bij de federatie eventueel resulterend in een klacht bij VST). De club doet dit dan best wel na contact met de federatie-API die overlegt met onafhankelijke personen uit het EAO.

Topsport

1) Kan een federatie best een aparte API voor topsport aanstellen?

De drempel moet in ieder geval zo laag mogelijk zijn. Indien de API ook een bekend gezicht is voor de topsporters, dan is dit opportuun. Anderzijds moeten de topsporters ook bij hun sportpsycholoog terecht kunnen die de rol van API voor hen ook eventueel kan vervullen. Indien er een API is specifiek voor topsport kan die ook afstemmen met de federatie-API.

2) Graag advies met betrekking tot topsportbeleid, deze atleten en trainers zitten vaak in een aparte cluster, en dit valt vaak ook buiten de specifieke clubcontext (en club-API). Hoe pakt een kleinere federatie dit best aan, gezien ook de betrokkenheid van dezelfde mensen in verschillende organen?

- We raden aan om de federatie-API ook kenbaar te maken binnen je topsportwerking bij zowel stafleden als de sporters. Je kan bv. sessies rond grensoverschrijdend gedrag organiseren voor je topsportstaf en de sporters (Tip: gebruik de tool 'Sport met Grenzen op Jongerenmaat' om grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken bij jongeren).
- ICES zal binnen haar beleidsondersteuning ook meer de focus leggen op ethiek binnen de topsportwerking van een federatie. Sportfederaties die graag meer ondersteuning willen hierin, kunnen contact opnemen met evy@ethischsporten.be.